Ч. 75 Середа 7 цвѣтня (19) 1893. Рôкъ III.

НАРОДНА ЧАСОПИСЬ

Додатокъ до „Ґазеты Львôвскои“.

Выходить у Львовѣ що дня (крôмъ недѣль и гр. кат. святъ) о 5-ôй годинѣ по полудни.

Адміністрація: улица Чарнецкого ч. 8.

Редакція: ул. Францісканьска ч. 10, дверѣ 10.

Письма приймають ся лишь франкованй.

Рекламаціи неопечатанй вольнй вôдъ порта. Рукописи не звертають ся.

Передплата у Львовѣ въ Адміністраціи „Ґазеты Львôвскои“ и въ ц. к. Старостствахъ на провінціи:
на цѣлый рôкъ 2 зр. 40 к.
на пôвъ року 1 зр. 20 к.
на чверть року — 60 к.
мѣсячно . . — 20 к.
Поодиноке число 1 к.

Зъ почтовою пересылкою:
на цѣлый рôкъ 5 зр. 40 к.
на пôвъ року 2 зр. 70 к.
на чверть року 1 зр. 35 к.
мѣсячно . . — 45 к.
Поодиноке число 3 к.

Дальшй подѣѣ въ Сербіи.

Наочный свѣдокъ першихъ хвиль замаху державного въ Сербіи такъ розказуе:

Въ четверъ по полудни одержали були реґенты и міністры звычайне запрошене до королевского стола на 8 год. вечеромъ. Пôдчасъ свобôдной розмовы, закимъ ще король явивъ ся, сказавъ Рістичь, що король подасть зôбранымъ имовѣрно якусь важну вѣсть о своихъ родичахъ. До стола засѣли оба реґенты и міністры — не було лишь Рыбараца, котрый нездужавъ — и адъютанты Чиричь и Кумричь. Король бувъ чогось дуже неспокôйный и роздразненый. По третôмъ даню приступивъ льокай до адъютанта и шепнувъ ему щось до уха, а той вставъ и приступивъ до короля та сказавъ ему, що вже все готове. Тогды пôднявъ ся король и сказавъ: Панове реґенты! Черезъ чотири роки сповняли вы въ моѣмъ имени власть королѣвску; дякую вамъ сердечно за вашй труды. Теперь рѣшивъ ся я выконувати власть монаршу и буду выконувати еѣ вôдъ сеи хвилѣ. Прошу васъ о доручене менѣ вашои резиґнаціѣ на письмѣ. На то вôдповѣвъ Рістичь въ своимъ и въ имени Бѣломарковича, що они не мають нѣчого противъ того, але резиґнаціѣ не пôдпишуть. Въ тôй хвили отворили ся дверѣ вôдъ сусѣдной салѣ и показало ся войско пôдъ командою капітана Миєковича. Міністеръ войны Богичевичь приступивъ тогды до капітана и спытавъ его: „Якъ смѣете безъ мого дозволу приходити до королѣвскои палаты?!“ — Капітанъ вôдповѣвъ на то: „Въ сѣй хвили слухаю лишь приказôвъ Е. Вел. короля“. Пôдчасъ той розмовы выйшовъ король до сусѣдной комнаты и вже бôльше не показавъ ся а зъ надвору роздали ся оклики: Нехай жие король! За хвилю явивъ ся адъютантъ короля и сказавъ реґентамъ и міністрамъ, що ихъ арештуе. Реґенты и ґен. Босковичь запротестували противъ того и хотѣли выйти, але на даный знакъ показало ся войско а Чиричь заявивъ имъ, що хвиля есть дуже поважна и що войско мае строгій наказъ. Реґентôвъ и міністрôвъ переведено вôдтакъ до новой палаты и тамъ вызначено имъ апартаменты. Тымчасомъ объѣхавъ полковникъ Кока Миловановичь касарнѣ и форты та повѣдомивъ войско о тôмъ, що стало ся. Коли Миловановичь вернувъ назадъ до палаты, покликавъ король до себе Докича и велѣвъ ему зложити новый кабінетъ.

По наставшихъ змѣнахъ въ Сербіи, не вôдъ рѣчи буде познакомити ся теперь зъ людьми, що побôчь молодого короля взяли въ свои руки провôдъ сербскои державы. По нихъ буде можна пôзнати, якій духъ повѣявъ теперь въ Сербіи и змѣркувати, якъ буде розвивати ся въ найблизшихъ часахъ новый політичный станъ сеѣ державы.

Президентомъ міністрôвъ, а заразомъ и міністромъ просвѣты, ставъ дръ Лазарь Докичь. Есть то чоловѣкъ симпатичный и дуже образованый, кôнчивъ свои студіи у Вѣдни и знае знаменито языкъ нѣмецкій. Вôнъ бувъ довгій часъ головнымъ ґувернеромъ молодого короля, котрый до него щиро привязаный. Король Милянъ якъ и королева Наталія мали зарôвно довѣре до Докича. По усуненю его зъ посады королѣвского учителя, именовано Докича президентомъ рады державнои. Недавно тому перебувавъ Докичь у Вѣдни, де близшимъ своимъ знакомымъ говоривъ, що въ Сербіи не обôйде ся безъ якогось наглого перевороту. Здае ся, що вôнъ посередничивъ также мѣжь молодымъ королемъ а его батькомъ въ Парижи, бо лише що на кôлька днѣвъ передъ звѣстнымъ переворотомъ, повернувъ бувъ зъ Парижа. Новый президентъ міністрôвъ належить вправдѣ до партіѣ радикальнои, але есть дуже умѣренный и своими поглядами найбôльше зближеный до напредняковъ (поступовцѣвъ), партіѣ Ґарашанина.

Міністеръ войны, полковникъ Драґутинъ Франасовичь, есть однымъ зъ найвиднѣйшихъ репрезентантôвъ партіѣ поступовои. Вôнъ бувъ свого часу адъютантомъ короля Миляна и уратувавъ его вôдъ смерти при звѣстнôмъ замаху Олены Марковичевои пôдчасъ богослуженя въ церквѣ. За Миляна бувъ Франасовичь кôлька разôвъ міністромъ войны и міністромъ справъ заграничныхъ въ поступовыхъ кабінетахъ. Вôнъ бувъ любимцемъ короля Миляна и уважавъ ся загально за великого проклонника Австро-Угорщины.

Міністромъ робôтъ публичныхъ именованый полковникъ инжинеріѣ Светозаръ Станковичь. Пôдъ взглядомъ політичнымъ не належить вôнъ до нѣякои партіѣ; бувъ однакожь завсѣгды великимъ прихильникомъ поступовцѣвъ, хочь живъ также въ згодѣ и зъ радикалами. Станковичь бувъ черезъ довшій часъ шефомъ секціѣ въ міністерствѣ войны.

Дръ Михайло Вуичь обнявъ теку фінансôвъ. Есть то дуже здôбный чоловѣкъ и яко фінансистъ мае велику повагу якъ въ самôй Сербіи такъ и за границею. Вôнъ есть однымъ изъ найвиднѣйшихъ людей радикальнои партіѣ и бувъ міністромъ фінансôвъ въ кабінетахъ Пашича и Ґруича, прихильныхъ

---

26)

КУМА ЖУРБА.

повѣсть

Г. СУДЕРМАНА.

(Дальше).

Саля призначена для свѣдкôвъ, наповнена була людьми, въ бôльшôй части двôрскими зъ Ґелененталю. Въ однôмъ кутѣ стояла громадка жебракôвъ, середъ неи женщина зъ напухлымъ лицемъ, завинена въ якусь сорокату-червону плахту, въ котрôй спала мала дитина. Еѣ спôдницѣ чѣпала ся цѣла купка обдертои дѣтворы, що безнастанно драпали ся по головѣ або били ся мѣжь собою. То була родина обжалованого, котра прийшла свѣдчити, що тои ночи батько ихъ не выходивъ зовсѣмъ зъ дому.

Майгеферъ вытягавъ ся и простувавъ ся у своимъ крѣслѣ, споглядаючи довкола вызываючо. Нынѣ бôльше якъ коли небудь здававъ ся самъ собѣ великимъ чоловѣкомъ, богатиремъ и мученикомъ заразомъ.

Дверѣ отворили ся и Дуґлясъ зъ Гальшкою явивъ ся на порозѣ.

Майгеферъ кинувъ на него лютый поглядъ, а потôмъ на цѣле горло глумливо засмѣявъ ся. Дуґлясъ не звертавъ зовсѣмъ на него уваги, тôлько усѣвъ у противнôмъ кôнци салѣ, потягнувши зъ собою Гальшку. Гальшка була блѣда, зворушена и якось дивно оиесмѣлена, певно длятого, що найшлась мѣжь людьми зовсѣмъ чужими и немилыми.

Слабо усмѣхнувшись, поклонила ся матери и сестрамъ и глянула на Павла задуманымъ зоромъ такъ, неначе пытала его о що.

Вôнъ понуривъ очи, бо не мôгъ стерпѣти того погляду. Мати рушилась такъ, якъ бы хотѣла пôдойти до неи, але Майгеферъ схопивъ еѣ за сукню и сказавъ голоснѣйше, якъ треба було:

— Щобысь менѣ не важила ся!

Павло стоявъ мовь укопаный. Пôдъ нимъ колѣна вгинали ся, а на головѣ чувъ якійсь страшный тягаръ, котрый ему вôдôбравъ силу думаня.

— Ты ѣй сорома наробишь! — шептавъ безъ упину, не знаючи навѣть, що говорить.

Тымчасомъ въ сали засѣданъ зачало ся переслухуване свѣдкôвъ. Кликали одного по другôмъ.

Впередъ закликали челядь двôрску, вôдтакъ наймитôвъ, потôмъ господаря, въ котрого шинку Равчусъ вôдгрожувавъ ся, а дальше обдерту громаду зъ кута. Комната починала ставати порожною. Теперь возьный вымовивъ прôзвище пана Дуґляса. Той шепнувъ щось донцѣ на ухо, що очевидно вôдносило ся до Майгеферôвъ, и великими кроками выйшовъ зъ салѣ, де свѣдки ждали.

Зô зложеными на колѣна руками сидѣла теперь она сама, опершись о стѣну. Темный румянець зворушеня червонѣвъ на еѣ лици. Була очевидно зажурена, а цѣла щирôсть еѣ душѣ вôдбивалась на лици.

Мати Павла не спускала зъ неѣ нѣ на хвилю ока, а часами знов споглядала на сына и усмѣхалась, мовь у снѣ.

Минуло чверть години, вôдтакъ по черзѣ закликали Гальшку. Кинула ще привѣтный поглядъ на матѣрь и щезла въ дверяхъ. Переслухуване еѣ не тяглось довго.

— Панъ Майгеферъ старшій! — закликавъ судовый возьный и прискочивъ, щобы помочи Павлови внести старого зъ крѣсломъ на салю.

Старый гороѣживъ ся и надувавъ губу, потôмъ знов розпиравъ ся въ крѣслѣ и тихо по мужески стогнавъ, хочь въ души бувъ незвычайно вдоволеный, що може грати таку ефектовну ролю.

Широка саля засѣданъ суду въ очахъ Павла цѣла зливала ся въ одну хмару червонавои мраки; невыразно бачивъ вôнъ густу збиту купу людскихъ лиць, котрй звертали ся всѣ до батька.

Сестры, котрй доси приглядали ся всему цѣкаво, почали теперь боятися ся. Мати усѣла троха подальше въ кутѣ, дрожала злегка и повтаряла по кôлька разôвъ:

— Чого имъ вôдъ мене треба?

— Панъ Майгеферъ молодшій — розлягъ ся голосъ вôдъ дверей.

Небавомъ стоявъ уже въ высокôй, людьми переповненôй сали, передъ столомъ уставленымъ на степеняхъ, на котрыхъ сидѣло кôлькохъ панôвъ зъ дуже поважными, суво-

Россіи. Єсть то чоловѣкъ задля свого характеру высоко поважаный и має велике довѣрє у всѣхъ кругахъ фінансовыхъ за границею.

Справы внутрѣшнй обнявъ Светозаръ Милосавлевичь. Єго уважають загально за радикала и вôнъ бувъ же разъ міністромъ для справъ внутрѣшныхъ ще за ліберального кабінету Рістича а вôдтакъ за радикального кабінету Ґруича.

Андра Николичь именованый тымчасовымъ міністромъ для справъ заграничныхъ и провізоричнымъ управителемъ міністерства справедливости. Николичь бувъ міністромъ просвѣты за кабінетôвъ Пашича и Ґруича и уважає ся за фахового знатока справъ шкôльныхъ. Вôнъ признає ся отверто до партіѣ радикальнои.

Раша Милошевичь, оденъ зъ найвиднѣйшихъ радикалôвъ именованый міністромъ торговлѣ. Вôнъ бувъ давнѣйше шефомъ секціѣ въ міністерствѣ фінансôвъ за радикального кабінету.

Изъ сего складу нового кабінету видко, що въ нѣмъ мають вправдѣ перевагу радикалы, але по при нихъ увзглядненo бодай трохи и партію поступову. Зъ радикалôвъ вôйшли такй люде, котрй суть досыть умѣренй и дають пoруку, що не лишь не будуть шкодити своєю загонистостію, але и зумѣють якось спôльно дѣлати зъ поступовцями. То увзглядненє поступовцѣвъ пояснє намъ и радость Ґарашанина зъ новои змѣны въ Сербіи.

Переглядъ политичный.

Є. Вел. Цѣсарь вернувъ оногды зъ Вельсъ до Вѣдня и замешкавъ въ Шенбрунѣ.

Въ мѣстѣ Колинѣ, де були розрухи жидôвскй, вже спокôй, але за то розрухи розширили ся въ околици. Дѣвчата христіяньскихъ що служать у жидôвъ, взявъ великій страхъ и они покидають службу. Жидôвскй склепы и крамы позамыканй бо нѣхто не хоче въ нихъ купувати.

Въ Бельґіи прибирають розрухи робôтничй чимъ разъ бôльшй розмѣры. Въ Монъ прийшло вчера межи робôтниками а жандармеріею до великои бійки. Жандармерія стала стрѣляти острыми набоями а робôтники вôдповѣдали на то револьверами. Застрѣлено 7 робôтникôвъ а 30 ранено. Попарено такожь богато жандармôвъ тяжко.

Въ Амстердамѣ зробили соціялисты передъ палатою королевои демонстрацію и выкрикуючи: „Прочь зъ домомъ Ораньскимъ!“ хотѣли впасти до палаты. Жандармерія стрѣлила и ранила 26 особъ. Арештовано 100 демонстрантôвъ.

Новинки.

Львôвъ дня 18 цвѣтня.

— **Именованя.** П. Міністеръ справедливости именувавъ адъюнктами суду повѣтового авскультантôвъ Михайла Жонсу для Нового Торга и Винкентія Яблоновского для Коросна. — П. Намѣстникъ именувавъ ц. к. концепіста Вячеслава Залєского ц. к. комісаремъ повѣтовымъ.

— **Є. Е. Впреосвящ. Митрополитъ** выѣхавъ на кôлька днѣвъ до Вѣдня.

— **Презенту** на парохію Добряны, стрыйского деканата, одержавъ о. Романъ Шепаровичь, парохъ въ Любѣнецъ тогожь деканата, львôвскои епархіи.

— **Новй стемплѣ** вôйдуть въ житє зъ днемъ 1 червня, а старй перестануть уживати ся зъ днемъ 31 липня.

— **На университетѣ львôвскôмъ** буде выкладати въ лѣтнôмъ пôвроцѣ 1892/3 на выдѣлѣ теольоґічнôмъ 8 звычайныхъ професорôвъ, 2 доцентôвъ, 2 учителѣвъ и 2 адъюнктôвъ, опорожнена катедра доґматики загальнои; на выдѣлѣ правничôмъ: 11 професорôвъ звычайныхъ, 4 надзвычайныхъ, 2 титулярныхъ и 3 доцентôвъ, опорожненй катедры австрійского права цивільного и австрійского права скарбового; на выдѣлѣ фільософічнôмъ: 15 професорôвъ звычайныхъ, 4 надзвычайныхъ, 1 титулярный професоръ, 13 доцентôвъ и 3 учителѣвъ. Слухателѣвъ было въ зимовôмъ пôвроцѣ 1275 въ того: 338 теольоґôвъ (260 Русинôвъ и 78 Полякôвъ), правникôвъ 747 (115 Русинôвъ, 7 Нѣмцѣвъ и 625 Полякôвъ и жидôвъ), фільософôвъ 190 (46 Русинôвъ, 1 Нѣмець и 143 Полякôвъ и жидôвъ). Що до народности було загаломъ 421 Русинôвъ, 8 Нѣмцѣвъ и 846 Полякôвъ и жидôвъ. Цѣлу оплату шкôльну платило на выдѣлѣ теольоґічнôмъ 4 слухателѣвъ, на правничôмъ 589, а на фільософічнôмъ 138, разомъ 731; вôдъ половины було увôльненыхъ 119 правникôвъ и 20 фільософôвъ, а 405 слухателѣвъ не платило шкôльнои оплаты.

— **На перенесенє мощей Маркіяна Шашкевича** надôслано для філіѣ товариства „Просвѣта“ въ Камѣнцѣ 12 зр. яко даръ руского мѣщаньства въ Сокали, зложеный пôдчасъ святъ Великодныхъ. Збиранємъ зволили заняти ся члены выдѣлу Братства церковного чч. мѣщане: Прокôпъ Боярскій и Александеръ Михасюкъ, за що имъ щира належить ся подяка.

— **Въ Ставропигійскôмъ Институтѣ** вôдбулись въ Томину недѣлю выборы нового выдѣлу. Результатъ голосованя такій Сеніоромъ выбраный проф. дръ Из. Шараневичь; а въ складъ выдѣлу увôйшли пп. надсовѣтникъ Бережницкій, властитель дому О. Волыньскій, Дмитро Глиньскій, надсов. Голыньскій инжінеръ Джулиньскій, М. Клемертовичь, посолъ Д. М. Кулачковскій сов. Левицкій, проф. Ник. Плешкевичь, проф. М. Полянскій, проф Рудницкій, сов. Савчиньскій, проф. Сивулякъ и комісаръ І. Г. Стотанчикъ.

— **Приватнй доцентуры.** Дра Льва Маньковского покликано на приватного доцента санскриту на университетѣ вѣденьскôмъ, инжінера а Франца Сковрона на доцента исторіѣ архітектуры на політехницѣ львôвскôй.

— **Крадѣжь на почтѣ.** Въ Краковѣ, въ урядѣ почтовôмъ на дворци желѣзничôмъ украдено въ ночи на суботу два листы грошевй, загальнои вартости тысячь кôлькасотъ зр. Злодѣй дôбравъ ся до скринки грошевои въ хвили, коли урядники були въ другôй комнатѣ, и пôдробленымъ ключемъ отворивъ скринку. Зъ поспѣху забувъ выймити ключь зъ замку. Двохъ возьныхъ пôдозрѣныхъ о крадѣжь арештовано.

— **Страшна пригода.** Дня 13 с. м. вечоромъ вертавъ зъ торгу, що бувъ въ мѣстечкахъ Липску и Нароли, селянинъ зъ присѣлка Беняшѣвка въ повѣтѣ чесановскôмъ, Войтѣхъ Килярскій. Коло жерела въ Лукавици станувъ, щобы напоити конѣ. Въ хвили коли всѣдавъ на вôзъ, конѣ сполошили ся, и господарь упавъ пôдъ вôзъ такъ нещасливо, що дôставъ выбуху крови и за кôлька годинъ померъ. Килярскій бувъ однымъ въ найзаможнѣйшихъ и найпоряднѣйшихъ селянъ въ Лукавици. Се вже на тôй дорозѣ третій выпадокъ такои наглои смерти, и то въ досыть короткôмъ часѣ.

— **Катастрофы огневй.** Въ послѣднихъ днихъ було на Угорщинѣ кôлька великихъ огнѣвъ; погорѣли мѣсцевости Надь Салянча коло Кошиць и Зомба въ тольняньскôмъ комітатѣ. Теперь же доносять, що вчера згорѣло въ мѣстѣ Кальоча 60 домôвъ, а шкода выносить чверть міліона. — Великій огонь навѣстивъ дня 13 цвѣтня мѣсто Вешпрімъ въ Угорщинѣ. Згорѣло 141 домôвъ. Въ огни погибло 2 людей. Шкода выносить бôльше якъ пôвъ міліона зр Зверхъ 1000 особъ лишило ся безъ даху. Вôдъ вчера горить такожь мѣсцевôсть Шаслянда и згорѣло доси 120 домôвъ. — Зъ Авґсбурґа доносять, що въ Альґавъ въ Баваріи погорѣло мѣсточко Вертахъ, котре має всего 1300 мешканцѣвъ. Згорѣло 110 господарствъ и церковь, а 700 людей остало ся безъ стрѣхи.

— **Кôстякъ людскій** выкопано оногды при закладаню фундаментôвъ на ґрунтѣ належачôмъ до реальности пôдъ числомъ 25 при ул. Пекарской у Львовѣ. Кôстякъ лежавъ въ земли пѣсковатôй въ глубинѣ звышъ 1 метра, а недалеко вôдъ него найдено останки костей коня. Позаякъ вже минувшого року найдено недалеко вôдъ того мѣсця два людскй кôстяки, въ котрыхъ оденъ мавъ розлупану чашку а другій продѣравлену, а вôдтакъ ще и два стародавнй конія, то єсть здогадъ, що въ тôмъ мѣсци було колись побоєвище, тымъ бôльше, що на су-

---

рыми лицями; лише оденъ, що сидѣвъ троха зъ боку, все усмѣхавъ ся. То бувъ прокураторъ, котрого всѣ лякали ся. По першôй сторонѣ салѣ сидѣла такожь на пôдвысшеню громадка поважаныхъ горожанъ, котрй мали міны страшно знуджений и старали ся забити часъ затѣсуванємъ олôвцѣвъ, перетинанємъ скравкôвъ паперу и т. п. забавками. То були панове присяжнй. По лѣвôй сторонѣ въ замкненôй лавцѣ сидѣвъ обжалованый. Вôнъ все дививъ ся на зôбрану публику и выглядавъ такъ, якъ колибъ цѣла справа обходила кождого иншого, лишь не єго. Такъ привѣтнымъ, такъ усмѣхненымъ не бачивъ Павло ще нѣколи понурого Равчуса.

— Вы называєтесь Павло Майгеферъ, уродили ся дня... року... въ... реліґіи... — пытавъ сидячій по серединѣ судья, мужчина зъ коротко стриженымъ волосємъ и остро выстаючимъ носомъ, читаючи даты зъ великого зшитку паперôвъ. Читавъ вôнъ напôвъ голосно, монотонно, однакъ наразъ голосъ єго зробивъ ся суворымъ и острымъ, мовъ вôстре ножа, а зъ очей єго падали блыскавицѣ на лице Павла.

— Закимъ зачну слѣдство, пане Павле Майгеферъ, звертаю вашу увагу на се, що свои зôзнаня будете мусѣли вôдтакъ потвердити присягою.

Павло задрожавъ. Мовь ножемъ ранило єго слово „присяга“ въ серце. Здавало ся єму, що повиненъ бы упасти на землю и сховати лице передъ тыми слѣдячими очима, що вп'ялили ся въ него.

А потôмъ наразъ почувъ дивну змѣну що въ нѣмъ сталась мимо єго волѣ. Тй цѣкавй очи товпы десь щезли — саля потонула цѣла у мраци, а чимъ довше острый ясный голосъ судьѣ промавлявъ до него, чимъ бôльше грозивъ земными и пекольными карами, тымъ сильнѣйше здавалось єму, що зъ тымъ чоловѣкомъ самъ лише въ сали найдесь и всѣ мысли свои зôбравъ въ тôй однôй постановѣ: вôдповѣдати такъ, щобы въ зôзнаняхъ своихъ не згадати Гальшки и взагалѣ всего, що зъ нею мало бы звязь.

— Теперь повиненъ ты доказати, що ты мужчина — говоривъ єму якійсь голосъ у глубинѣ душѣ.

Було то чувство подôбне якъ тодѣшне, коли сидѣвъ на вершку даху; духъ єго зрôсъ, побôльшавъ, а гнетъ, якого все зазнававъ, упавъ зовсѣмъ, мовъ кайданы, що вязали вязня.

Оповѣдавъ спокôйно и ясно все, що знавъ про обжалованого и зъобразивъ докладно єго вдачу и характеръ; згадавъ навѣть, що якійсь часъ уважавъ єго подôбнымъ до себе.

Коли то говоривъ, тихій шепôтъ перебѣгъ цѣлу салю; присяжнй вôдложили скравки паперу, а два чи три сцизорики замкнули ся зъ трѣскомъ.

— Що стало ся, коли вашъ батько поспечавъ ся зъ паномъ Дуґлясомъ? — спытавъ судья:

— Того не можу сказати — вôдповѣвъ певнымъ голосомъ.

— Чому?

— Бо я мусѣвъ бы зле говорити про свого батька — вôдповѣвъ.

— Що то значить „зле говорити“? — спытавъ предсѣдатель — чи хочете тымъ сказати, що своимъ зôзнанємъ моглибъ вы батька наразити на переслѣдуванє права?

— Такъ — вôдповѣвъ тихо.

Новый шепôтъ перебѣгъ салю и поза плечима своими почувъ гнѣвный голосъ батька:

— Негôдный сынъ!

Але тымъ не давъ ся вôнъ збити зъ путя.

— Въ такôмъ, выпадку право позваляє вамъ не зôзнавати — говоривъ предсѣдатель дальше. — Однакъ якъ то стало ся, що батько вашъ кинувъ ся вôдтакъ на Равчуса?

Не вагаючись, оповѣвъ цѣлу пригоду, не здержавшись въ оповѣданю анѣ разъ, ажь коли мусѣвъ признати ся, якъ понѣсъ батька до дому, голосъ єго задрожавъ и вôдвернувши ся, глянувъ на батька, мовъ благавъ єго о прощенє.

Старый затиснувъ кулаки и заскреготавъ зубами. И того доживъ вôнъ, що єго власный сынъ здиравъ єму зъ головы авреолю богатирства!...

— А вôдправивши паробка, не бачили вы єго зъ того часу анѣ не чували нѣчого про него? — пытавъ знову предсѣдатель.

— Нѣ....

— Коли вы тои ночи, якъ бувъ огонь, збудили ся, що вы впередъ побачили? — пытавъ дальше.

сѣдныхъ ґрунтахъ знаходять ся доси окопы званй „шведскими шанцями“.

Господарство, промыслъ и торговля

Кукурудза до вареня.

Кождый господарь близько мѣста повиненъ дивити ся на то, щобы якъ найбôльше выкористати свôй кусникъ землѣ въ той спосôбъ, абы вôнъ ему о скôлько можна найскорше и найбôльше приносивъ грошей. Господарѣ близько мѣстъ, а особливо же въ самыхъ мѣстахъ, повѣнни якъ найбôльшу звертати увагу на саджене такои огородовины, котра мае въ мѣстѣ великій покупъ. По нашихъ селахъ близько мѣстъ, де вже такъ мало есть землѣ, що рôльна господарка ледви вже поплачуе ся, повиннй бы господарѣ особливо брати ся до городництва и нимъ бôльше намагати, а оно бы певно приносило немалый хосенъ, особливо-же, коли бы ще й мѣщане стали сѣльскимъ господарямъ въ помочи и посередничили въ продажи огородовыхъ продуктôвъ. Передовсѣмъ треба бы звертати увагу на продукованє такои огородовины, котра мала бы якъ найбôльшій покупъ а остаточно не вымагала великого заходу. Не хочемо надъ сею справою широко розводити ся, але позволимо собѣ звернути увагу нашихъ господарѣвъ на оденъ продуктъ, котрый по нашôй думцѣ мôгъ бы имъ серёдъ нашихъ обставинъ приносити немалый хосенъ.

Звѣстно прецѣ загально, якъ улюбленою стравою есть у насъ варена и печена кукурудза. Въ сторонахъ, де навѣть уравы кукурудзы майже зовсѣмъ не знають, садять ѣѣ по огородахъ лишь длятого, щобы лѣтомъ варити ѣѣ або печи яко особливый присмакъ, яко новину. Сырй, недозрѣлй шульки кукурудзы, пригожй на страву — они мусять бути передовсѣмъ солодкй, повнозернистй и бѣлй, — мають въ мѣстѣ великій покупъ; ихъ купують радо не лишь низшй клясы мѣщаньскй, особливо же нашй жиды, але й вся интеліґенція, а навѣть и для великопаньскихъ столôвъ бувають они радо пошукуванй. Ба, можна сказати, що кукурудза до вареня входить нинѣ въ моду, бо навѣть въ тыхъ краяхъ, де ѣѣ доси зовсѣмъ не уживано на страву, не то вже сыру, але хочьбы й муки та крупъ зъ неи, стала ся она вже загально улюбленою поживою, котру бо радо купують. Въ Кльостернайбурзѣ пôдъ Вѣднемъ н. пр. садять вже вôдъ кôлькохъ лѣтъ кукурудзу лишь на то, щобы молодй шульки продавати на торзѣ у Вѣдни. То само можна бы й у насъ робити ще зъ бôльшимъ хôсномъ и успѣхомъ, лишь ось на що треба бы при тôмъ зважати: 1) Якй садити роды кукурудзы? — 2) Якъ ѣѣ садити? — 3) Якъ ѣѣ приготовляти на страву и якъ уживати?

При садженю кукурудзы до вареня треба бы передовсѣмъ зважати на то, щобы она була солодка и смачна. Въ Кльостернайбурзѣ садять бѣлу мексиканьску кукурудзу; зъ американьскихъ родôвъ найважнѣйшй: Narragansett Sugar, добра до вареня вже въ 60 дняхъ и Stowell Evergreen Sugar, добра до вареня въ 80 дняхъ. Зъ уживаныхъ въ нашôмъ краю родôвъ дались бы выбрати такожь деякй пригожй до вареня. Розходилось бы передовсѣмъ о то, щобы таку кукурудзу якъ найскорше садити длятого, щобы ѣѣ вчасно вынести на торгъ, скорше якъ дôйде кукурудза сѣяна въ поли. Зъ другои стороны треба знова и на то зважати, щобы мати и таку кукурудзу, котра була бы добра до вареня вже тогды, коли вже вся инша постарѣла ся, зовсѣмъ доспѣла и ствердла; словомъ, треба мати въ огородѣ ранну и пôзну кукурудзу. Коли хоче ся мати ранну кукурудзу, то треба садити два разы тôлько зерна, щобы вôдтакъ лишили ся лишь всѣ здоровѣйшй и красшй ростинки, а треба садити тогды, коли земля вже трохи огрѣла ся, бо кукурудза любить тепло. Добре такожь посадити ихъ въ землю при догôднôй погодѣ. Молодй кукурудзки треба садити на пôвъ метра одна вôдъ другои и рядками на несповна тричверти метра вôдъ себе широкими, або купками по три, одна купка вôдъ другои на метеръ далеко, а то длятого, щобы земля могла добре огрѣвати ся. Бôчнй пагоны а вôдтакъ и мужескій цвѣтъ на вершку т. зв. кашку треба зôрвати, коли вже кукурудза вôдпряла.

Якъ варити и печи кукурудзу, о тôмъ чей не потреба богато говорити, бо то загально звѣстно; але все таки годить ся де що сказати; о чôмъ у насъ мало знають. Молоду кукурудзу печуть у насъ н. пр. денеде въ шумилинѣ, т. е. зъ шулка оббирае ся лишь першй грубшй листки, а зъ спôднными тоншими и бѣлявыми кладе ся въ гранъ або руру до печеня и такъ пече ся; кукурудза тогды нѣбы то пече ся, нѣбы варить ся у власнôй парѣ, яку пускае ѣѣ шумилина. До вареня добра кукурудза тогды, коли зерно вже зовсѣмъ налило ся, але есть ще мягке и бѣле а коли его потиснути, то оно пукае и пускае зъ себе молочко. Можна такожь осторожно зъ качана стеребити зерно и зварити такъ, якъ варить ся молодый горохъ зъ запражкою; ѣѣ варить ся тогды або саму, або зъ зеленымъ горохомъ, або наконецъ зъ рижомъ. Треба ще и то згадати, що дуже молоденька кукурудза, коли ще лишь самъ качаникъ зъ неи и зерно ще не почало наливати ся, квасить ся такъ само якъ молоденькй огôрочки зъ перцемъ и паприкою та есть доброю приправою до мяса, всѣлякихъ печень и дичины.

— Якъ усунути стухлôсть изъ збôжа. Коли збôже лежаче въ шпихлѣри набрало стухлости, то треба его кôлька разôвъ перевѣяти а вôдтакъ тоненько розсунути, а шпихлѣръ добре провѣтряти. Такожь добре есть класти въ збôже негашеие вапно въ кошикахъ и вкрыти его на купѣ плахтами. На 50 кільо збôжа бере ся тогды 1 кільо вапна. До трохъ недѣль стратить збôже всю стухлôсть. Такожь мае бути добре, натовчи порошку зъ деревляного вугля и насыпати его межи збôже.

— Чи добре тамувати кровь паутиною? Въ широкихъ кругахъ нашого народу взявъ ся зъ вôдкись той звычай тамувати кровь, коли хто скалѣчить ся, паутиною; кажуть и вѣрять въ то, що нема на то лѣпшого способу, якъ паутина. Есть то злый звычай и треба его залишити, бо були вже неразъ выпадки, що люде, котрй прикладали собѣ паутину до свѣжои раны, доставали небезпечного затроеня крови. Та й годѣ инакше подумати. Въ паутинѣ суть завсѣгды останки маленькихъ звѣрятъ, а вôдтакъ порохъ и всѣлякого рода нечистота. Паутина не надае ся длятого до тамованя крови.

— Кôлько яець може знести одна курка? Одна курка, кругло взявши, мае лишь 600 зародкôвъ на яйця, котрй зносить въ мѣру того, якъ они дозрѣвають. Зъ тыхъ 600 зародкôвъ зносить курка въ першôмъ роцѣ звычайно 20, въ другôмъ 135, въ четвертôмъ 114. Въ слѣдуючихъ рокахъ число зношемыхъ яецъ зменшае ся заєдно о 20, а въ 9-ôмъ роцѣ зносить курка въ найлѣпшôмъ разѣ лишь 10 яецъ. Отже коли хто хоче мати добрый хосенъ зъ курокъ, то нехай ихъ не держить довше якъ 5 лѣтъ.

— Якъ прятати яйця, щобы були добрй до ужитку? Въ мѣсяцяхъ, въ котрыхъ куры найбôльше несуть яецъ, вкладае ся яйця до малыхъ горшкôвъ и заливае ся ропою зъ соли, котру такъ робить ся: на 2 фунты соли бере ся 5 літеръ воды и варить ся черезъ двадцять мінутъ, а вôдтакъ додае ся ще 2 або 3 ложки вапна. Коли та ропа выстигне, то вкладае ся до неи яйця, а они навѣтъ ще за 6 мѣсяцѣвъ будуть мати такій самый смакъ якъ свѣжй.

— Чорнило до шкôръ и ременѣвъ. Бере ся баранячого лою, воску и саджѣ (кінрусу), всего по рôвнôй части и розтопивши лôй та вôскъ, перемѣшуе ся добре зъ саджею, а вôдтакъ, коли чорнило ще горяче, мастить ся нимъ шкôру та ременѣ за помочею кусника повсти (фільцу).

Довге мовчанє. Павло схопивъ ся обѣручь за чоло, захитавъ ся и вôдступивъ кôлька крокôвъ назадъ.

Въ сали очевидне зворушене и спôвчуте. Кождый думавъ, що споминъ тои страшнои хвилѣ такъ перейнявъ его глубоко.

Павло все ще не вôдзывавъ ся.

— Оповѣджте-жь!

— Я... я не спавъ тодѣ.

— Отже вы ще не поклали ся тодѣ спати... Чи вы були тодѣ у своѣй спальни, коли побачили першій блескъ огню?

— Нѣ.

— Дежь вы були?

Довга перерва. Колибъ листокъ бувъ упавъ на землю, можна бы було почути, такъ тихо стало въ цѣлôй сали.

— Вы не були тодѣ дома?

— Нѣ.

— Отже де були?

— Въ... городѣ... Гелененталю.

Глухій шепôтъ пôднявъ ся, вôдтакъ зрôсъ у формальный гамôръ, коли старый Дуґлясъ зôрвавъ ся бувъ зô свого сидженя и грôмкимъ голосомъ на цѣлу салю крикнувъ: — „А вы чого тамъ шукали?“ Старый же Майгеферъ заклявъ грôмко, а Гальшка поблѣдла и головою упала на поруче лавки.

Предсѣдатель схопивъ за дзвôнокъ.

— Прошу свѣдка о спокôй — сказавъ — лишь я ставлю теперь пытаня. Коли настане знову такій гамôръ, то скажу вамъ выйти зъ салѣ. Отже, пане Павле Майгеферъ, по що находились вы тодѣ въ городѣ Гелененталю?

Въ тôй самôй хвили наставъ новый заколотъ при кôнци салѣ и въ авдиторіи утворила ся ся ґрупа довкола Гальшки.

— Що тамъ стало ся? — спытавъ предсѣдатель.

Прокураторъ, котрый и найменшій порошокъ все завважавъ у сали, нахиливъ ся до него и зъ дуже значучимъ усмѣхомъ шепнувъ:

— То свѣдокъ, панна Дуґлясъ зомлѣла.

Тодѣ усмѣхнувъ ся и предсѣдатель, а за нимъ цѣлый трибуналъ пресвѣтлый.

Гальшка, оперта на руцѣ батька, вышла зъ салѣ...

Тодѣ зъ черги пôднѣсъ ся малый чоловѣчокъ зъ острыми чертами лиця, котрый сидѣвъ передъ обжалованымъ и за цѣлый часъ переслухуваня бавивъ ся ключами, и сказавъ:

— Прошу пана президента, вôдложити розправу на пять мінутъ, бо присутнôсть свѣдка, панны Дуглясъ, дуже важна.

Павло глянувъ на того чоловѣка настрашеными очима. Дальше переслухуванє вôдложено.

Тй пять мінутъ були для Павла цѣлою вѣчностію; мусѣвъ заняти мѣсце на лавѣ свѣдкôвъ. Батько безнастанно мѣривъ его скаженымъ поглядомъ, але не давъ ему знаку, що хоче зъ нимъ поговорити.

(Дальше буде.)

ТЕЛЕГРАМЫ.

Вѣдень 18 цвѣтня. Ґазета урядова оголосила санкціонованый законъ о увôльненю новыхъ будовель у Львовѣ вôдъ домово-чиншового податку. — П. Міністеръ справедливости перенѣсъ нотарѣвъ: Константина Ступницкого зъ Бучача до Снятина, Игнатія Кравза зъ Сокаля до Коломыѣ, Ант. Кокуревича зъ Лѣська до Сянока, Фр. Вольского зъ Бережанъ до Сокаля. Фр. Соболя зъ Козовы до Збаража, Константина Телишевского зъ Турки до Бучача, Кар. Ванека зъ Жидачева до Комарна, Йос. Громницкого зъ Комарна до Бродôвъ, Винк. Чеховича зъ Войнилова до Бережанъ, Володимира Левицкого зъ Вишнѣвчика до Козовы и Артура Педрацкого зъ Дубецка до Турки.

Петербургъ 18 цвѣтня. Вел. кн. Володимиръ зъ женою выѣхавъ за границю.

За редакцію вôдповѣдае Адамъ Крехowецкій.

Зъ друкарнѣ В. Лозиньского, пôдъ зарядомъ В. И. Вебера.